

Лекція 12. Фінансова безпека підприємства як основа ефективного управління потенціалом підприємства

1. Сутність фінансової безпеки підприємства
2. Механізм забезпечення фінансової безпеки підприємства
3. Інформаційне забезпечення управління фінансовою безпекою підприємства
4. Управління фінансовою стійкістю підприємства
5. Управління діловою активністю підприємства
6. Рівні фінансової безпеки підприємства

1. Сутність фінансової безпеки підприємства

Фінансова безпека підприємства характеризується рівнем фінансової захищеності суб'єкта господарювання, а також є основою побудови фундаменту для забезпечення необхідних умов стійкого розвитку підприємства та країни в цілому. Отже, формування системи фінансової безпеки є однією із найнеобхідніших умов розвитку будь-якої галузі економіки, тому логічним та виправданим є приділення великої уваги вчених-економістів фінансовій безпеці суб'єктів господарювання.

Варто зазначати, що “фінансова безпека” – це досить складне та багатогранне поняття, сутність якого не вміщується в межах вузьких, однозначних тлумачень, що й обумовлює багатогранність підходів до розуміння її сутності.

Фінансова безпека розглядається

- як складова економічної безпеки підприємства;
- як певний стан, що забезпечує захищеність фінансових інтересів від ідентифікованих реальних і потенційних загроз зовнішнього й внутрішнього характерів, фінансову рівновагу, стабільність, платоспроможність і ліквідність, тощо;
- як здатність здійснювати ефективно і стабільно свою діяльність або ефективно використовувати потенціал підприємства та ресурси;
- як здатність підприємства самостійно розробляти і проводити фінансову стратегію;
- як діяльність з управління ризиками;
- як система, що забезпечує стабільність важливих фінансових пропорцій розвитку підприємства або збалансований стан;
- як специфічний вид відносин;
- як ступінь захищеності.

Основні характеристики фінансової безпеки:

1. Фінансова безпека підприємства є основним елементом системи його економічної безпеки.
2. Фінансова безпека є системою кількісних і якісних параметрів фінансового стану підприємства, що в комплексі відображає рівень його фінансової захищеності.
3. Об'єктом її забезпечення є сформована система пріоритетних

збалансованих фінансових інтересів підприємства, що потребують захисту в процесі його фінансової діяльності.

4. Основою формування фінансової безпеки підприємства є ідентифікована система реальних і потенційних загроз зовнішнього і внутрішнього характеру його фінансовим інтересам.

5. Система конкретного підприємства припускає диференційований рівень кількісних і якісних параметрів захищеності фінансових інтересів, адекватний його фінансовій філософії.

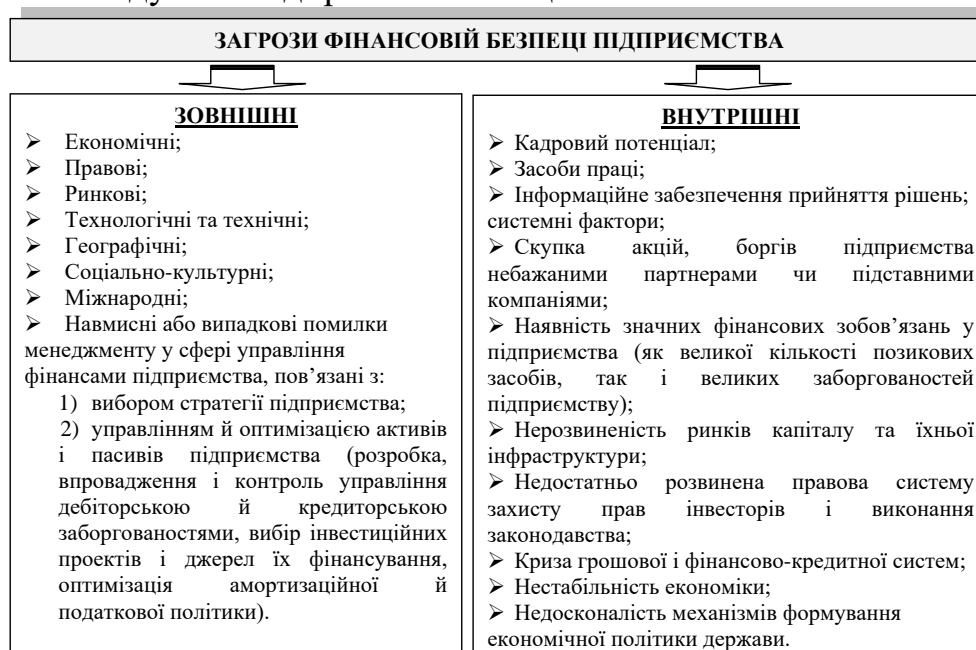
6. Фінансова безпека підприємства є системою, що забезпечує стабільність важливих фінансових пропорцій розвитку підприємства.

7. Важливою цільовою спрямованістю системи фінансової безпеки підприємства є створення необхідних фінансових передумов стійкого зростання підприємства в поточному і перспективному періодах.

Фінансова безпека підприємства – це стан захищеності фінансових інтересів підприємства на всіх рівнях його фінансових відносин від впливу внутрішніх і зовнішніх загроз, який забезпечує оптимальне управління його потенціалом та розвиток у поточній та стратегічній перспективах.

Очевидно, що забезпечення фінансової безпеки підприємства вимагає створення власної системи, яка має характеризуватись відносною відособленістю, особливими структурою і зв'язками з зовнішнім середовищем, специфічним механізмом відтворення.

Головна умова фінансової безпеки підприємства – здатність протистояти існуючим і виникаючим небезпекам та загрозам, які здатні завдати фінансової шкоди підприємству, небажано змінити структуру капіталу, примусово ліквідувати підприємство тощо.

Рис. 1. Сукупність зовнішніх та внутрішніх загроз, що впливають на фінансову безпеку підприємства

Своєчасна ідентифікація та систематизація загроз фінансовій безпеці підприємства дає можливість протидіяти цим загрозам або взагалі їм запобігти, що значною мірою позитивно впливатиме на розвиток напряму щодо посилення фінансової безпеки підприємства.

Серед загроз фінансовій безпеці підприємства важливе місце посідають фінансові ризики.

Фінансовий ризик – це невід’ємна складова будь-якої фінансової діяльності, яка являє собою неминучі фінансові відносини, що мають різні напрями прояву через виникнення об’єктивно наявної недостатності, неточності або надмірності економічної інформації щодо здійснення певних подій або їхньої випадковості, та обчислюється на підставі оцінки ймовірності втрат унаслідок здійснення під час таких подій деякої господарської діяльності.

До фінансових відносять ризики, обумовлені несприятливими змінами фінансових характеристик ринку (цін, вартості послуг, валютних курсів, процентних ставок і т.п.) ... а не умов господарювання.

2. Механізм забезпечення фінансової безпеки підприємства

Наявність загроз, що негативно впливають на фінансову безпеку підприємств спонукає до розробки ефективного механізму її забезпечення. *Механізм забезпечення фінансової безпеки підприємства* можна розглядати як систему організаційних, фінансових та правових засобів впливу, які мають на меті своєчасне виявлення, попередження, нейтралізацію та ліквідацію загроз фінансовій безпеці підприємства.

Побудову механізму забезпечення фінансової безпеки підприємства доцільно здійснювати за наступними **етапами**:

- 1) діагностика фінансового стану, специфіки фінансової діяльності;
- 2) виявлення зовнішніх і внутрішніх загроз фінансовій діяльності та фінансовим інтересам бізнес-формувань. Узагальнення інформації щодо попередніх кризових ситуацій, їх причини та результати впливу;
- 3) проведення діагностики механізму та проведених заходів щодо забезпечення фінансової безпеки та розгляд їх відповідності виявленим загрозам;
- 4) моделювання адаптивного механізму фінансової безпеки підприємств: план усунення виявлених у процесі моніторингу зауважень; пропозиції щодо модернізації механізму, розрахунок всіх видів необхідних додаткових ресурсів для забезпечення функціонування механізму;
- 5) затвердження керівництвом підприємства моделі нового механізму та бюджету на його підтримку;
- 6) безпосередня побудова адаптивного механізму фінансової безпеки підприємства;
- 7) експертна оцінка дієвості побудованого адаптивного механізму фінансової безпеки підприємства, доведення його до досконалості.

Реалізація вище запропонованих етапів забезпечить комплексну підтримку процесів побудови механізму формування фінансової безпеки. Дотримання такого системного підходу дозволить підвищити рівень ефективності фінансових відносин підприємств та забезпечить розвиток процесів їх розширеного відтворення.

3. Інформаційне забезпечення управління фінансовою безпекою підприємства

Інформаційне забезпечення управління фінансовою безпекою - функціональний комплекс, який забезпечує процес безперервного цілеспрямованого підбору відповідних інформаційних показників, необхідних для здійснення аналізу, планування й прийняття ефективних управлінських рішень за всіма аспектами фінансової безпеки підприємств.

Зміст системи інформаційного забезпечення управління фінансовою безпекою підприємств визначається галузевими особливостями діяльності цих суб'єктів, їх організаційно-правовою формою функціонування, обсягом і ступенем диверсифікації фінансової діяльності та іншими умовами».

Система інформаційно-аналітичного забезпечення формується на базі: даних бухгалтерського, оперативного та статистичного обліку і звітності; галузевих показників діяльності підприємств-аналогів; звітів, планів і прогнозів, отриманих у процесах стратегічного, тактичного і оперативного планування, аналізу, контролю і бюджетування; оцінки загроз фінансовій безпеці підприємницької діяльності за джерелом, за рівнем тяжкості наслідків, за рівнем вірогідності, за сферою і джерелом виникнення, за тривалістю впливу, за ступенем розвитку, за ступенем напруженості тощо.

Система інформаційно-аналітичного забезпечення фінансової безпеки підприємства має включати наступні **завдання**:

- визначення мети та основних задач інформаційно-аналітичного забезпечення фінансової безпеки, виходячи з місії, фінансових інтересів і завдань, що стоять перед підприємством;

- вибір із системи показників фінансової діяльності підприємства індикаторів, що характеризуватимуть кількісний стан фінансової безпеки підприємства;

- попереднє визначення сукупності чинників, що впливають на рівень фінансової безпеки підприємства;

- вибір або розрахунок порогових значень індикаторів фінансової безпеки підприємства;

- встановлення джерел інформації щодо стану фінансової діяльності підприємства;

- збирання і передавання для подальшої аналітичної обробки бухгалтерських, оперативних та статистичних даних щодо стану фінансової діяльності підприємства і чинників, що впливають на нього;

- оцінка достовірності, повноти і глибини надання інформації з фінансової діяльності за всіма визначеними показниками фінансової безпеки

підприємства та чинниками-процесами (внутрішніми і зовнішніми), що впливають на її стан, попередня обробка отриманих даних;

- зведення обробленої інформації до комп'ютерних баз даних та їх постійне поповнення новою і ретроспективною інформацією;

- аналітична обробка індикаторів фінансової безпеки підприємства і оцінка рівня впливу чинників на стан фінансової безпеки підприємства (із застосуванням обчислювальної техніки), вибір з них найвпливовіших для наступного врахування при виробленні відповідних управлінських рішень щодо забезпечення фінансової безпеки підприємства;

- збирання у разі необхідності спеціальної інформації для подальшого проведення поглибленого аналізу конкретних загроз фінансової безпеки підприємства з виявленням чинників і рівня їхнього впливу на стан фінансової безпеки підприємства, оцінка рівня можливих загроз фінансовій безпеці підприємства.

Метою інформаційно-аналітичного забезпечення фінансової безпеки підприємства є її підтримання на належному рівні, шляхом прийняття ефективних управлінських рішень.

Сьогодні пропонується використовувати дві групи показників оцінки рівня фінансової безпеки підприємства:

- 1) показники, що характеризують стан фінансової безпеки підприємства на певний час;

- 2) показники, що характеризує сукупність чинників, що впливають на рівень фінансової безпеки.

Система показників фінансової безпеки підприємств має відповідати певним вимогам:

- базуватися на чинній бухгалтерській та статистичній звітності;

- бути оперативною для відповідного реагування на стан фінансової безпеки;

- характеризувати якісний та кількісний стан фінансової безпеки у статичній та динамічній;

- повно і комплексно охоплювати всі сторони фінансової діяльності підприємства, адекватно відображати фінансову діяльність підприємства.

Система інформаційно-аналітичного забезпечення є важливим елементом управління фінансовою безпекою підприємства, ефективна діяльність якої сприяє виявленню слабких сторін у фінансовій безпеці та виробленню правильних управлінських рішень щодо її належного забезпечення.

Формування ефективної системи інформаційно-аналітичного забезпечення фінансової безпеки підприємств передбачає виконання комплексу завдань, зокрема:

- достовірне та повне відображення в обліку та звітності даних, необхідних для оцінки стану та рівня фінансової безпеки підприємств;

- розробка критеріїв та порядку оцінки якості інформації, яка створюється у системі обліку та аналізу для ідентифікації та оцінки ризиків та загроз;

- визначення індикаторів фінансової безпеки підприємств та розробка системи моніторингу фінансової безпеки;
- діагностика фінансового стану підприємств з метою упередження фінансових ризиків, ідентифікації небезпек і загроз;
- прийняття управлінських рішень щодо доцільності діяльності з урахуванням виявлених загроз та небезпек;
- розробка заходів, направлених на забезпечення фінансової безпеки підприємства, як в короткостроковому, так і в довгостроковому періоді та контроль за їх виконанням.

Зважаючи на зазначене, визначимо напрями оцінки та управління фінансовою безпекою, а на основі цього представимо порядок формування обліково-аналітичного забезпечення. Так, система оцінки фінансової безпеки сьогодні базується на показниках фінансового стану, які пропонуємо групувати наступним чином:

- показники фінансової стійкості;
- показники ділової активності;
- показники ліквідності.

Зосередимо увагу на перших двох групах показників.

4. Управління фінансовою стійкістю підприємства

Вважаємо за доцільне, трактувати фінансову стійкість не як окремий показник фінансового стану, а як узагальнюючу характеристику показників фінансового стану, що характеризують процес управління фінансовими ресурсами конкретного підприємства.

В таблиці 1 узагальнено комплексну систему показників для дослідження фінансової стійкості підприємств, яка відображає діяльність суб'єкта господарювання.

Характеристика показників:

- коефіцієнт забезпеченості власними коштами - відображає рівень оборотних коштів, що фінансуються за рахунок власних джерел;
- коефіцієнт маневреності власних коштів - відображає частку власних оборотних коштів в структурі власного капіталу;
- коефіцієнт автономії – дає можливість оцінити частку коштів, вкладених власниками підприємства в загальну вартість майна;
- коефіцієнт співвідношення позикових і власних коштів - дає змогу оцінити структуру фінансових ресурсів;
- коефіцієнт ефективності використання власних коштів - характеризує рівень прибутку, отриманого на 1 грн. власних коштів;
- коефіцієнт використання фінансових ресурсів - дає можливість визначити період, за який одержаний прибуток може компенсувати вартість майна.

Таблиця 1

Модель оцінки фінансової стійкості в системі управління фінансовою безпекою

Коефіцієнти фінансової стійкості					
забезпеченості власними коштами	маневреності власних коштів	автономії	співвідношення позикових і власних коштів	ефективності використання власних коштів	використання фінансових ресурсів
Розрахунок					
$K_z = \frac{BK-NA}{OA}, \text{ де}$ <i>BK – власний капітал; NA – необоротні активи; OA – оборотні активи</i>	$K_m = \frac{BK-NA}{BK}, \text{ де}$ <i>BK – власний капітал; NA – необоротні активи</i>	$K_a = \frac{BK}{BB},$ <i>BK – власний капітал; BB – валюта балансу</i>	$K_{сп} = \frac{PK}{BK}, \text{ де}$ <i>PK – позикові кошти; BK – власні кошти</i>	$K_{евк} = \frac{ЧП}{BK}, \text{ де}$ <i>ЧП – чистий прибуток; BK – власний капітал</i>	$K_{вфр} = \frac{\Pi}{BB}, \text{ де}$ <i>BP – балансовий прибуток; BB – валюта балансу</i>
Інформаційне забезпечення					
Варіант 1: розрахунок здійснюється на дату звітності					
Ф.1: BK (ряд.1400); NA (ряд.1095), OA (ряд.1195)	Ф.1: BK (ряд. 1400); NA (ряд.1095)	Ф.1: BK (ряд.1400); BB (ряд.1300)	Ф.1: PK (ряд.1165); BK (ряд.1595+ряд.1695);	Ф.1: ЧП (ряд.1420); BK (ряд.1400)	Ф.1: П (ряд.1420); BB (ряд.1300)
Варіант 2: розрахунок здійснюється на певну дату					
Сальдо рахунків: BK (4 клас), NA (1 клас), OA (2 клас)	Сальдо рахунків: BK (4 клас), NA (1 клас)	Сальдо рахунків: BK (4 клас)	Сальдо рахунків: PK (3 клас), BK (5 та 6 класи)	Сальдо рахунків: BK (4 клас), ЧП (рах.44)	Сальдо рахунків: П (44 рахунок)
Варіант 3: розрахунок здійснюється на прогнозу дату					
1. На основі планових показників, які формуються в бюджетах компанії					
2. На основі визначення зміни об'єкту в майбутньому, що передбачено бюджетами					
- при зміні необоротних активів та власного капіталу: $K_{з.п} = K_z + \frac{\Delta NA + \Delta BK}{OA}$, де ΔNA – зміна вартості необоротних активів; ΔBK – зміна вартості власного капіталу	$K_{м.п} = 1 - \frac{NA}{BK + \Delta BK} - \frac{\Delta NA}{BK + \Delta BK}$, де ΔNA – зміна вартості необоротних активів; ΔBK – зміна вартості власного капіталу	- при зміні власного капіталу: $K_{а.п} = K_a + \frac{\Delta BK}{BB},$ - при зміні валюти балансу: $K_{а.п} = K_a \frac{1}{1 + TP_{BB}}$, де TP _{BB} – темп приросту валюти балансу	- при зміні позикових коштів: $K_{сп.п} = K_{сп} + \frac{\Delta PK}{BK}, \text{ де}$ ΔPK – зміна вартості позикових коштів; - при зміні власних коштів: $K_{сп.п} = K_{сп} \frac{1}{1 + TP_{BK}},$ де TP _{BK} – темп приросту власних коштів	- при зміні чистого прибутку: $K_{евк.п} = K_{евк} + \frac{\Delta ЧП}{BK},$ де ΔBP , зміна чистого прибутку - при зміні власного капіталу: $K_{евк.п} = K_{евк} \frac{1}{1 + TP_{BK}}$, де TP _{BK} – темп приросту власного капіталу	- при зміні балансового прибутку: $K_{вфр.п} = K_{вфр} + \frac{\Delta П}{BB}$, де ΔBP – зміна балансового прибутку; - при зміні валюти балансу: $K_{вфр.п} = K_{вфр} \frac{1}{1 + TP_{BB}}$, де TP _{BB} – темп приросту валюти балансу

5. Управління діловою активністю підприємства

В сучасних умовах господарювання, зважаючи на глобальний кризовий стан, є необхідним, для кожного суб'єкта господарювання, безперервне підвищення економічного потенціалу, а також особливої актуальності набуває об'єктивна оцінка рівня фінансової безпеки підприємств. Підвищення ділової активності призводить до більш ефективного використання економічного потенціалу, посилюючи фактори його подальшого зростання та є одним із чинників підвищення фінансової безпеки.

Ділова активність є важливою ринково-орієнтованою категорією. У широкому розумінні означає весь спектр зусиль, спрямованих на просування підприємства на ринках продукції, праці, капіталу. У вузькому – означає його виробничу та комерційну діяльність, успішність вкладених зусиль, ресурсів, ефективність менеджменту.

Показники ділової активності - це, перш за все, показники ефективності використання фінансових ресурсів підприємства, що автоматично відносить їх до системи показників економічної ефективності. Проте, фінансова безпека підприємства також безпосередньо залежать від того, як швидко кошти, вкладені в активи, знову перетворюються в реальні гроші. Такий вплив пояснюється тим, що зі швидкістю оборотності активів підприємства тісно пов'язані мінімально необхідна величина авансованого капіталу та пов'язані з ним виплати грошових коштів (проценти за кредит, дивіденди), визначення потреби в додаткових джерелах фінансування, сума витрат на утримання товарно-матеріальних цінностей, а також величина сплачених податків. Ділова активність підприємства у фінансовому аспекті проявляється, насамперед, у швидкості обороту його коштів.

До показників ділової активності, вважаємо за доцільне, зважаючи на існування особливостей діяльності молокопереробних підприємств, які потребують наявності спеціального комплексу показників, відносити наступні: коефіцієнт оборотності активів; коефіцієнт оборотності оборотних засобів; коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості; коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості; коефіцієнт оборотності матеріальних запасів; коефіцієнт оборотності основних засобів; коефіцієнт оборотності власного капіталу; коефіцієнт рентабельності активів; коефіцієнт рентабельності власного капіталу та коефіцієнт рентабельності діяльності.

Механізм оцінки ділової активності підприємств наведено в табл. 2.

Модель оцінки ділової активності в системі управління фінансовою безпекою

Коефіцієнти ділової активності:				
<i>K оборотності активів</i>	<i>K оборотності оборотних засобів</i>	<i>K оборотності дебіторської заборгованості</i>	<i>K оборотності кредиторської заборгованості</i>	<i>K оборотності матеріальних запасів</i>
Розрахунок				
$K_{oa} = \frac{B}{BA}$, де <i>B</i> – чиста виручка від реалізації; <i>BA</i> – середньорічна вартість активів	$K_{oos} = \frac{B}{O3}$, де <i>B</i> – чиста виручка від реалізації продукції; <i>O3</i> – середньорічна вартість оборотних засобів	$K_{odz} = \frac{B}{D3}$, де <i>B</i> – чиста виручка від реалізації продукції; <i>D3</i> – середньорічна сума дебіторської заборгованості	$K_{ks} = \frac{B}{K3}$, де <i>B</i> – чиста виручка від реалізації продукції; <i>K3</i> – середньорічна сума кредиторської заборгованості	$K_{omz} = \frac{B}{B3}$, де <i>B</i> – чиста виручка від реалізації продукції; <i>B3</i> – середньорічна вартість запасів
Інформаційне забезпечення				
Варіант 1: розрахунок здійснюється на дату звітності				
Ф.1: BA (ряд.1300) Ф.2: B (ряд.2000)	Ф.1: O3 (ряд.1195) Ф.2: B (ряд.2000)	Ф.1: D3 (ряд.1125, 1130,1155), Ф.2: B (ряд.2000)	Ф.1: K3 (ряд.1695) Ф.2: B (ряд.2000)	Ф.1: B3 (ряд.1110) Ф.2: B (ряд.2000)
Варіант 2: розрахунок здійснюється на певну дату				
Сальдо рахунків: B (рах.70); BA (1,2,3 класи)	Сальдо рахунків: B (рах.70); O3 (2,3 класи)	Сальдо рахунків: B (рах.70); D3 (рах.37)	Сальдо рахунків: B (рах.70); K3 (5,6 класи)	Сальдо рахунків: B (рах.70); B3 (2 клас)
Варіант 3: розрахунок здійснюється на прогнозу дату				
1. На основі планових показників, які формуються в бюджетах компанії				
2. На основі визначення зміни об'єкту в майбутньому, що передбачено бюджетами				
- при збільшенні чистої виручки від реалізації $K_{oa.p} = K_{oa} + \frac{\Delta B}{BA}$, де ΔB – зміна чистої виручки від реалізації; - при зміні середньорічної вартості активів: $K_{oa.p} = K_{oa} + \frac{1}{1+TP_{BA}}$, де TP_{BA} – темп приросту середньорічної вартості активів	- при збільшенні чистої виручки від реалізації $K_{oos.p} = K_{oos} + \frac{\Delta B}{O3}$, де ΔB – зміна чистої виручки від реалізації; - при зміні середньорічної вартості оборотних засобів: $K_{oos.p} = K_{oos} + \frac{1}{1+TP_{O3}}$, де TP_{O3} – темп приросту середньорічної вартості оборотних засобів	- при збільшенні чистої виручки від реалізації $K_{odz.p} = K_{odz} + \frac{\Delta B}{D3}$, де ΔB – зміна чистої виручки від реалізації; - при зміні середньорічної суми дебіторської заборгованості : $K_{odz.p} = K_{odz} + \frac{1}{1+TP_{D3}}$, де TP_{D3} – темп приросту середньорічної суми дебіторської заборгованості	- при збільшенні чистої виручки від реалізації $K_{ks.p} = K_{ks} + \frac{\Delta B}{K3}$, де ΔB – зміна чистої виручки від реалізації; - при зміні середньорічної суми кредиторської заборгованості : $K_{ks.p} = K_{ks} + \frac{1}{1+TP_{K3}}$, де TP_{K3} – темп приросту середньорічної суми кредиторської заборгованості	- при збільшенні чистої виручки від реалізації $K_{omz.p} = K_{omz} + \frac{\Delta B}{B3}$, де ΔB – зміна чистої виручки від реалізації; - при зміні середньорічної вартості запасів : $K_{omz.p} = K_{omz} + \frac{1}{1+TP_{B3}}$, де TP_{B3} – темп приросту середньорічної вартості запасів

Коефіцієнти ділової активності:				
<i>К оборотності основних засобів</i>	<i>К оборотності власного капіталу</i>	<i>К рентабельності активів</i>	<i>К рентабельності власного капіталу</i>	<i>К рентабельності діяльності</i>
$K_{оз} = \frac{B}{O_3}$, де <i>B</i> – чиста виручка від реалізації; <i>O₃</i> – середньорічна вартість основних засобів	$K_{рвк} = \frac{B}{BK}$, де <i>B</i> – чиста виручка від реалізації продукції; <i>BK</i> – середньорічна величина власного капіталу	$K_{ра} = \frac{\Pi}{BB}$, де <i>Π</i> – прибуток від звичайної діяльності до оподаткування; <i>BB</i> – валюта балансу	$K_{рвк} = \frac{ЧП}{BK}$, де <i>ЧП</i> – чистий прибуток; <i>BK</i> – власний капітал	$K_{рд} = \frac{ЧП}{B}$, де <i>B</i> – чиста виручка від реалізації продукції; <i>ЧП</i> – чистий прибуток
Інформаційне забезпечення				
Варіант 1: розрахунок здійснюється на дату звітності				
Ф.1: Оз (ряд.1010) Ф.2: В (ряд.2000)	Ф.1: BK (ряд.1495) Ф.2: В (ряд.2000)	Ф.1: BB (ряд.1900) Ф.2: Π (ряд.2090)	Ф.1: BK (ряд.1495) Ф.2: ЧП (ряд.2350)	Ф.2: В (ряд.2000), ЧП (ряд.2350)
Варіант 2: розрахунок здійснюється на певну дату				
Сальдо рахунків: В (рах.70); Оз (рах.10)	Сальдо рахунків: В (рах.70); BK (4 клас)	Сальдо рахунків: -	Сальдо рахунків: ЧП(рах.44); BK (4 клас)	Сальдо рахунків: В (рах.70); ЧП (рах.44)
Варіант 3: розрахунок здійснюється на прогнозну дату				
1. На основі планових показників, які формуються в бюджетах компанії				
2. На основі визначення зміни об'єкту в майбутньому, що передбачено бюджетами				
- при збільшенні чистої виручки від реалізації $K_{оз.п} = K_{оз} + \frac{\Delta B}{O_3}$, де ΔB – зміна чистої виручки від реалізації; - при зміні середньорічної вартості основних засобів: $K_{оз.п} = K_{оз} + \frac{1}{1+ТП_{O_3}}$ де <i>ТП O₃</i> – темп приросту СВОЗ	- при збільшенні чистої виручки від реалізації $K_{рвк.п} = K_{рвк} + \frac{\Delta B}{BK}$, де ΔB – зміна чистої виручки від реалізації; - при зміні середньорічної вартості активів: $K_{рвк.п} = K_{рвк} + \frac{1}{1+ТП_{BK}}$ де <i>ТП BK</i> – темп приросту середньорічної величини власного капіталу	- при збільшенні прибутку від звичайної діяльності до оподаткування $K_{ра.п} = K_{ра} + \frac{\Delta \Pi}{BB}$, де ΔB – зміна прибутку від звичайної діяльності до оподаткування; - при зміні валюти балансу: $K_{ра.п} = K_{ра} + \frac{1}{1+ТП_{BB}}$ де <i>ТП BB</i> –	- при чистого прибутку $K_{рвк.п} = K_{рвк} + \frac{\Delta ЧП}{BK}$, де ΔB – зміна чистого прибутку; - при зміні власного капіталу: $K_{рвк.п} = K_{рвк} + \frac{1}{1+ТП_{BK}}$ де <i>ТП BK</i> – темп приросту власного капіталу	- при збільшенні чистої виручки від реалізації $K_{рд.п} = K_{рд} + \frac{\Delta B}{B}$, де ΔB – зміна чистої виручки від реалізації; - при зміні чистого прибутку: $K_{рд.п} = K_{рд} + \frac{1}{1+ТП_{ЧП}}$ де <i>ТП ЧП</i> – темп приросту чистого прибутку

Характеристика показників:

- коефіцієнт оборотності активів - відображає швидкість обороту сукупного капіталу підприємства, тобто показує, скільки разів за аналізований період відбувається повний цикл виробництва й обіг, що приносить відповідний ефект у вигляді прибутку, або скільки грошових одиниць реалізованої продукції принесла кожна одиниця активів;

- коефіцієнт оборотності оборотних засобів - характеризує відношення виручки (валового доходу) від реалізації продукції, без урахування податку на додану вартість та акцизного податку до суми оборотних засобів підприємства;

- коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості - показує, скільки разів за рік обернулися кошти, вкладені в розрахунки;

- коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості - показує розширення або зниження комерційного кредиту, наданого підприємству;

- коефіцієнт оборотності матеріальних запасів - відображає число оборотів товарно-матеріальних запасів підприємства за аналізований період;

- коефіцієнт оборотності основних засобів - показує ефективність використання основних засобів підприємства;

- коефіцієнт оборотності власного капіталу - характеризує ефективність використання власного капіталу підприємства;

- коефіцієнт рентабельності активів - характеризує рівень прибутку, що створюється всіма активами підприємства, які перебувають у його використанні згідно з балансом;

- коефіцієнт рентабельності власного капіталу - характеризує рівень прибутковості власного капіталу, вкладеного в дане підприємство, тому найбільший інтерес представляє для наявних і потенційних власників й акціонерів і є одним з основних показників інвестиційної привабливості підприємства, тому що його рівень показує верхню межу дивідендних виплат;

- коефіцієнт рентабельності діяльності - відношення чистого прибутку підприємства до чистої виручки від реалізації продукції (робіт, послуг). Збільшення цього показника свідчить про зростання ефективності господарської діяльності підприємства, а зменшення навпаки.

6. Рівні фінансової безпеки підприємства

Відзначимо, що в процесі аналітики виникає потреба в кількісному аналізі окремих показників, що в сукупності характеризуватимуть відповідний стан фінансової безпеки.

Кількісна комбінація показників, які характеризують різні рівні фінансової безпеки підприємств дає можливість визначити багатоваріативність оцінки рівня фінансової безпеки на основі аналізу показників фінансового стану.

Можливе наступне бачення комбінації відповідних показників:

- абсолютно безпечний рівень фінансової безпеки: всі без винятку показники фінансового стану відповідають межам абсолютної безпеки;

- безпечний рівень фінансової безпеки:

варіант 1: всі без винятку показники фінансового стану відповідають межам безпечного рівня фінансової безпеки;

варіант 2: кількість показників абсолютної безпеки дорівнює кількості

показників умовно безпечного рівня фінансової безпеки;

- умовно безпечний рівень фінансової безпеки:

варіант 1: всі без винятку показники фінансового стану відповідають межам умовно-безпечного рівня фінансової безпеки;

варіант 2: кількість показників фінансового стану, як відповідають умовно безпечному рівні є більшою ніж сума показників безпечного та абсолютно безпечного рівня;

варіант 3: один з показників відповідає кризовому рівню, а всі інші абсолютно безпечному;

- критичний рівень фінансової безпеки: 2 і більше показника відповідають кризовому рівню фінансової безпеки підприємств.